МОСКВА центр
Государственная б-ка
СССР имени В. И. Ленина

1-12 Серд

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 31 март, 1973 шу. • № 39 (5300). Мах 2 нед.

КЪАХЬЕГАМ ЛОРАБАР— ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ГIУЛАКХ

СССР Лаккехьарча Совета палатай массазарча комиссешка

28 марта СССР Лаккехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи Законодательни предположенеи комиссей цхьана заседани хилар Кремле. Иштта дийнар промышленносто цхьадолча долкьей предприятешка кхалнаьха къаьхьегам лорабарах дола законодательство юкъедоладаран практика тхьакъехьара дош.

Заседание доклад йиар Къамий Совета законодательни предположенеи комиссе члена М. М. Ибрагимова.

Комиссешка йиттта лалийlар СССР гIишлой материалий промышленносто министра И. А. Гришманова, целлюлозно-кхьаьта промышленносто министра К. И. Галанишина, СССР йиччача промышленносто министра В. Н. Тарасова, химически промышленноста министра хьалхарча заместитела Л. И. Осипенкос дальча хоамашка.

Заседане къамаьл йир Союза Совета Законодательни предположенеи комиссе председателе И. В. Капитоновс.

Тlаийнча решение тlа белгалдоаккх, СССР Союзеи союзни республикийн къаьхьегамаш дислицинина чlоагlъяра новкъостал деш хилар. Пунца цхьана комиссешка белгалдаьккхар, цхьайолча предприятешка кхалнаьха къаьхьегамен дисциплина чlоагlъяра новкъостал деш хилар. Пунца цхьана комиссешка белгалдаьккхар, цхьайолча предприятешка кхалнаьха къаьхьегам лорабара дакъалъхарча законодательство техладеш дlаяа а моттиг эр хилар.

Комиссей решенешка халкъа бахамо кхалнаьха къаьхьегама хьалаи аттача дlхаьрн тоалорах, къаьхьегама законодательство нийса кхочушлора доттагlу тlахьожаш чlоагlбара тlаеррал рекомендацеш еннай министерствашгга ведомствашгга.

Къамий Совета законодательни предположенеи комиссе председателе заместителе И. П. Комыра бальча хоамагга ла а дийна комиссешка решени яьй палатай массазарча комиссешка заключени-йитта СССР Лаккехьарча Совета Президиумо дlаченнича СССР Союзеи союзни республикийн халкъа доразоване къаьхьегара законодательства Лардий проектага а паччахьалкхен погарната къаьхьегара Закона проектага а хьажарах бочча балха юкъе дакъа лапара къаьхьегга.

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХИЙ!

Шерра доаррадаь дlаьхьош да кхашкара бlаьстана балхаш Урус-Мартана района «Гойтинский» совхозе. Доаккъара кен дlа а бийна хlанз илата лаьрхlа гоморох дlаяош ба совхоза механизатораш.

Кен дlабубш къаьстта дика къахьийгар механизатораша Гунчаев Вахаси Самбиев Николаеи. Норма 29 гектар йолча хlара дийнаь юкъера лаьрхlача 40—45 гектара тlа кен дlабийра цар.

СУРТА тlа- горох дlае кхий тlа арабокла кийчуш ба Урус-Мартана района «Гойтинский» совхоза механизатораш. Сурта хьакхарча плане- (зарцехьара автотехь) тракторист Гунчаеи шозлагlча отделене бригадир Висултанои бе безача балхах дуоцаш ба.

В. Юнцевича сурт.

МЕХКА—ДУККХАГIА ШЕКАРА СВЕКЛА

СВЕКЛА ЛЕЛАЕРИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРАША НОХЧ-ГАЛГIАЙ АССР ЮРТА БОАХАМА БЕРРИГАЧА БОЛХЛОШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

Деза нонкъостий!

Тхо, свекла лелачча хьалхалатарий республиканскеи совещане дакъа лоапараи, колхозний, совхозний, lиламан учреждешний культурно-специалисташи партийни, советски, юртбахъамца органий болхлой, ухгаза гулденнад республике свекла дукхагlа яккхара фу-дича фу хургlар-хьогl аьнна вlаши дага а даьнна чlла яр духьа, КПСС XXIV съезда решенеши йийлагlча пятилетка планаш кхочушъеча юкъе ойдо дакъа лапар духьа.

КПСС XXIV съезден КПСС ЦК ноябрьски (1971 ш.) Пленумен решенеи йиззаи масзара раьза воллаш къобал а еш, республикерча лаьттан лелларашта 1973 — 1975 шерашка республика юрта боахам дlаяо дегlаболабара шерра программа оттаьлл шолг дехкарашка. Ялатий хьувкъам пятилетка чакхйоллаш хlара гектара тlа 24 центнерага кхочуш лакхе, кхича культурий хьувкъам дика айбе лаьрхlаш. Йокхий рубежаш белгалъяьхай хьайбаш леладелча а. Цхьабакъа, республика кхъьегамхошта хьалхашка дохкий дехкарашт латтлаташ хьайбай продукташи дукхагlа яхара меттел, шекара свекла дукхагlа яккхара а.

Кlезига бай вай даим лакха хьувкъам кхебеш бола говзанчаш — свекла лелаеран. Цхьабакъа, тхона хов, республике йоаккхаш йолла шекага свекла мехка ша эшарга хьежача хlана а кlезига йолга, ткх тlехьхьарча шерашка цхьаьдоуна болхламанех районашкеи пун уйла кlезигагlа е баьнилга. Тхо сагота хlанал гуш да—деш дола кlамаьл ягlара езагlа йолча кхачан продуктий, кхачан индустре белала, хьайбашта полча долкъарий хьакъехьа ма дий.

Вlаши дагадьанначул тlехьа гlа тхона гу, терхал па деш диса хlаман вай балха тlа хlана а дукха хилар. Массанахьа а юкъейолалъяш ийнса сервобороташи кхашта обработка яра lилман системей, спецлий хьувкъам бе-бе ба, кулгашна ду болхаш сов дукха да, свеклана пайда дургбоаш йола культурап тlаханнача лаьтташка свекла дlаяош дукха моттигаш ийлелу, уйбеннеи кlезига тесс, массаза а ийнса вlашlехьбаккхаш свекла лелаерий къаьхьегам. Шекар деча заводе бедал хlанз а дукха йоь дlаоттаяь доаттаеча чакхйоалхачеи хана, техноложи техлаю. Ту перригача тlаммаша свеклай морзал эшаю, продукти еррига а хьаккхийтан.

Нохч - Гlалгlайчен хьалнача лаьтташка мерза овлаш дукхагlа йоалхурга, хlаьта цар уж иштта тела а деза. Из лекхар кхочушлора шоашта тlалатта бекхтохкам кхета а беш, республика къаьхьегамхоша ужа шерра а яккхера лаьрхlача хlара гектара тlара 220 центнерал кlезигагlа йоацаш свекла якха а паччахьалкхена 180 эзар тонн йохка а лаьрхlад.

Вай дош массаза а чlоагlа хинад. Вай йош кхоачашлар, дерригача хьинар, опыт, знанеш уж декларашт тешшаме кхоачашдара тlахийтар — вай къаьхьегама сийлен гlчлаях. Ялата еча йоаккхонна ийлеса ергьи вай шекара свеклай йоакхо а.

Шуга кхайк тхо, болхлой, колхозхой, йоахамий спецлиаисташ. Шаьхха а кхы шаьхха а уйла е свекла лелаяра гlчлаях дегlадоладара юкъе дукхагlа дакъа мишта йоапаргбар, ду кхашкарча вай торонех биозагlеш аькагlеп пайда ду дича эндустргбар хьожам.

Де а доагlаш доккхаа ду вай Урус - Мартана района Мичурина цlерагlча совхозерча З. Умалатови, «Горец» совхозерча М. С. Хаджимурадови, Шаьла района «Джалка» совхозерча К. Юсупхаджиеви, Я. Хасанови, «Предгорный» совхозерча А. Тутаева, Гудермесски района «40 лет Октября» колхозерча М. Джабраилови «Кавказ» колхозерча Х. Абдулатови санна болча, хlара шера дукккача лаьттай хlара гектара тlара 350 — 400 центнер шекара свекла йоахача вай говзанчеч — свекла лелаерех. Шера-шера лаха хьувкъам кхебу Урус - Мартана районерча еррига Мичурина цlерагlча совхозо, Гудермесски районерча «40 лет Октября» колхозо.

Сагтота кхоачашдаяза даргдоца дехкар доаркl оаха механизированни звеношта шекара свекла кхеелга вlашlехьбаккхар. Вай кхай беркат алсамдаккхара шекара свекла тlаййоча лаьттай хlара гектара тlа шерра-шера 20 тонн органически 10—12 центнер минеральни удобреени тесса еза. Хьувкъам тешшаме лакхбергбоа цхьа тlулаьх из да.

Таха а атта баь свекла лелаерий къаьхьегам. Цудухьа кхайк тхо шуга, механизаторашка, «Сельхозтехника» болхлошка, агрономашка. Эргайбахъ тоае шекара свекла кхеара технологи, къаьхьегам дикагlа вlашlехьбаккха, из культура кхеара процесшта мамогта дукхагlа механизаци е.

Зламига дац вайна хьалхашка латта дехкараш. Цхьабакъа, тхо шеко йоаш дац, парех вай доаркlадоргхилирах. Пунна бола тешшам — юрташкарча къаьхьегамхой творчески хьинари энтузиазми ина болаш айлар. 1973 шерен пятилетган планаш хlара хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яьжера цар хьинар лакха хилар. Из бола яьй лелаяро новкъостал дергда къаьхьегамера доттагlаи вlаши ду новкъостеи кхы а духьхагlа чlоагlбара опыт дlа-хьа эшара. «Хьо хенвий хьо — Iомаве вож, хьалхалаттачоа лалла тlехьабусаран хьала йини ни!» аьх башха-дика лелна хlара коллективна вахара юкъекхаьхара.

Деза новкъостий!

Совещане дакъа лоацаш хинна тхо кхайк берригача болхлошка, колхозхошка, боаханиий предприятеи культдхошкеи специалисташкеи цхьаккха ди ца лоцеи деи продукци духьагlа яккхара, дикагlа хилийтара, яккхара дlабода мах лохбара практически гIулакхаш чакхдаха доладара уж тlаьхьехаш.

Шерра социалистически яьй йоаржаергьа вай шекара свеклай хьувкъам лаьхбар духьа, сий доланн хам болашн хулийтарга вай свекла, кхеерий къаьхьегам!

Шу яьхь йара къаьхьегамхо лlаьхьаха кхувлаьва цlаккха а лерггдоапача, денински васкето! Каргlаьлначух кхоачам ма болаба, дlам дlаьлаха ухалла, тlа-тlа дуккагlа. хьаде гlертадла, чоалхагlегlа доа дехкараш кхоачашде долаллуда!

Хьамсарча Коммунистически парте Центральни Комитета Советски правительства дош ду оаха, Нохч - Гlалгlайчен къаьхьегамхоша свекла лелаяра гlулакх дlаяо дегlадоладдара данза царг мел доацар дерргхиларах, КПСС XXIV съездо хьалхаша оттадь декларашт чакхдахара, ийслагlча пятилетка планаш кхоачашъяра шоай ниязаш хьинари кхеерг па хиларах!

ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА ДУ БАЛХАШ

РЕПОРТАЖ

Урус - Мартана района «Горец» совхозе шерра даьржа цхьана дlаьхьара дика кийчо яьй совхоза механизатораша, специалисташа.

Ханал хьалха кийчйир техникен еррига юрта боахама инвентарн. Лаьхарча комайнех да дlадуцаш дола фу. Культурашгга - кхеергбола эвеньяш вlашагlъеххар. Технологически картташ балха планашн дlаяхочийтай хlара производственни учеткага.

Бlаьстан хьалхара деноашка шоай кхашка врабаьннача совхоза механизаторашга гурахь ялат дlадийнча 2300 гектара тlа лаьттаннара. Тоадлаь соцлеи махха баьккхаб лоацаеча агротехническа хана. Кхаь дийнаьх чакхбаьккхар из боьх! механизаторашга. Дикача хьалха тlа да совхоза гурахь дийна ялатаи. Тан замалахь хlара гектара 1,5 центнер кхойчийтаи аммични селитра тесса дlаеари вlашlехьбаьккхха цхьана дlадахьара дика кийчо яьй совхоза механизаторашга, специалисташа.

Ханал хьалха кийчйир техникен еррига юрта боахама инвентарн. Лаьхарча комайнех да дlадуцаш дола фу. Культурашгга - кхеергбола эвеньяш вlашагlъеххар. Технологически картташ балха планашн дlаяхочийтай хlара производственни учеткага.

Бlаьстан хьалхара деноашка шоай кхашка врабаьннача совхоза механизаторашга гурахь ялат дlадийнча 2300 гектара тlа лаьттаннара. Тоадлаь соцлеи махха баьккхаб лоацаеча агротехническа хана. Кхаь дийнаьх чакхбаьккхар из боьх! механизаторашга. Дикача хьалха тlа да совхоза гурахь дийна ялатаи. Тан замалахь хlара гектара 1,5 центнер кхойчийтаи аммични селитра тесса дlаеаре да.

Доклада тlа белгалдоаккх, пятилетка доккхагlлочуа гlирсашка массазара висгальеш посташ вlашагlъехьача «Знамя», «Новый мир», «Юность» тхана журналий редакцеша дика информатина дlадолладь хилар. Колхозашца, заводашца, гlишлолашца творчески бувзамаи лелаеча Украина, Азербайджана, Литва, Молдове, Киргизия, Армения, Узбекистан, Казахстан, Белоруссия, Таджикистан, Туркменистан, Эстони, Латви, Молдове, цхьаьна йолча хlуьга республикай писательски союзаша.

Доклад чакхъьхьанначул тlехьа-гlа пренеси йолаелар. С. Наровчатова, В. Кожевникова, А. Салынске, К. Симонова (Москва), В. Коззченкос (Украина), Л. Каюмова (Узбекистан), кхычар дийнар советски хlлакха — коммунизм хьалхи долалочоа кlаргlдулла башха-дика хlамаш шоай творческе хьалхувкъа дезаш болча советски литературий сийлахьа деахарах.

Юкъьхьанарча пятилетка романгжа керда оагlоон гойт коммунизм хьалхеча кердача этане. Шолг хьажарах деча хана из уйла дlаяо дегlаболадайш Г. Абашидзе (Грузи), И. Шамякина (Белоруссеа), П. Боцу (Молдави), Заки Нури (Татарски АССР).

Художественни публицистика цlа болу жанр — очерк дегlаболаданза яьр па хиларах дийнар «Литературни газета» керттерча редактора А. Чаковскес, «Комсомольски правда» керттерча редактора Б. Пацкина.

Литература тхона новкъостал ду Сибарегlен шоай тайпара русскаи карагlдарадеш боахама кхгрхоата текхам болар, хьакхай-кадир пленуме хьашо парте Тюменски обкома хьалхарча секретара Б. Е. Щербинес.

Комсомольшарча — Тюмен—Сургут машеннихь буллаш боахкхаршарча «Юность» ягаеч, журнала творчески доттагlаш дийнар «Юность» ягаеч журнала керттерча редактора Б. Полевоя.

Докладах лаьца еча прешеика йиттта къамаьлаи дир Н. Грибачева, В. Дементьева, Е. Евтушенкос, А. Мелникова, Р. Рождественске (Москва), Р. Овакесиа (Армении), «Динамо» ягаеч москвасси заводан директора К. Д. Пегухова, кхычар.

Пленуме тlаийлуа сочам тlа белгалдоаккх, советски литератураца, сценица художественни-пятеллгеиге а санна, парте XXIV съездо, КПСС ЦК декабрьски Пленумо, хlаьта иштта СССР хьаьл 50 шу дихара хетаяша торжественни заседани КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча доклада тlа а оттаяь декларащ кхоачашлеи йоаллача деррига советски хlлакха кхыкарча къаьхьегама юкъе шоашкара дакъа лоацаш хилар.

(ТАСС корр.).

ГIЯТИЛЕТКА ТУРГIАЛАШ— ЛИТЕРАТУРА ТУРГIАЛАШ

СССР писателий Союза правлене пленум

Коммунистически парте халдаьнза йоакхо юсоветски нах духовно дегlаяхитара, наха юкъера мерда, коммунистически гIулакхаш хьакхийтарех чlоагlдарен. Советски писателаша «...советски хlлакха дерригача масс заГlорахьарга вахарша художникиа бувзам айгагlа ма хул, ийсагlа да творчески толамашкеи аьттонашкеи боа ницкъ аьпе болчаллькхчча Советски Союза Коммунистически парте XXIV съезда решенеш кхежжа чакхдоаш шоай гIулакхаш.

Къаьхьегамхошта коммунистически кхетам балара лаььхара советски литературе лоарх1ам, вай тахаиара вахар хьаьхьхара, шера коммунизм хьалъелга хьаготтара дакъера писателий техкараш дуьз 28 марта А. А. Фадеева цlерагlча Центральни Цlагlа болх дlабоабабаь СССР писателий Союза правленеи IV пленуме.

«Писателн пятилетке» яха доклад йир СССР писателий Союза правленне хьалхарча секретара Г. М. Маркова.

Вай мехка вахаре цхьа хинна Iийнаи дерригача халкъа лоархlамера событеш, хlаьта шарцара гIулакхаш мишта хоьлга шоай общественни деклар лаьрхlад писателаша, вьлар цо. Ийслагlа яхорех дlаяош ба совхоза механизаторашга.

Кен дlабубш къаьстта дика къахьийгар механизаторашга Гунчаев Вахаси Самбиев Николаеи. Норма 29 гектар йолча хlара дийнаь юкъера лаьрхlача 40—45 гектара тlа кен дlабийра цар.

СУРТА тlа- горох дlае кхий тlа арабокла кийчуш ба Урус-Мартана района «Гойтинский» совхоза механизаторашга. Сурта хьакхарча плане- (зарцехьара автотехь) тракторист Гунчаеи шозлагlча отделене бригадир Висултанои бе безача балхах дуоцаш ба.

В. Юнцевича сурт.

КАГИРХОШТА КХЕТАМ БАЛАРА— ДЕННА ТЕРКО

Кагирхошта Коммунистическа кхетам балар профсоюзни комсомольскин организацешка беш бола болх дlаяо эргбахкхарен тоабареи дешашта хоьжаь яр профессиозни центральни комитеташа, республикански, краевой, областной советаша чубоагlа кагирхошта юкъе бечча комиссей гIулакхаш малагlча хьал тlа да а дlаяо уж тоадара де дезараш а. Цо белгалдьяккхар, Коммунистически парте, цун ленински Центральни Комитето еш йола йоакхо советски кагирхошта, комсомола халданза холуш хилар.

КПСС XXIV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа, съезда документашка оттаяь декларашт кагирхошта вахара ориентир. ВЛКСМ гIулакхий низбола программа хинна дlаэттал.

Пренешка къамьяьш дабраша кагирхошта хьетам балара бечча балха опыт йийнар. Цар белгалдоахар, политически организаторски балха тlара керттердар хlара къона къаьхьегамхо, берriга кагирхой ййслагlча пятилетка планаш кхоачашъяра оарлагlбахрах латташ хилар.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКИ ПАРТЕ ДЕНАЛ ДОЛА ОТРЯД

Кремле хинна дерригача эскара парторганизацеи секретарий совещани

29 марта Йоккхачу Кремлевски Дворене болх чакхбьккхаш Дерригача эскара пеотийни организацеи секретарий У совещане. Цига дакъа лаьцар Герзашпарча Низий бIуний тайпай, лоазош тlарчеи чурчеи бIуний янкалаша.

Совещане балхаца дакъа лаьцар повкъостаца Ф. Д. Кулакова, М. А. Суслова, Ю. В. Андропова, П. Н. Демичева, Б. Н. Пономарева, В. И. Долгиха, И. В. Капитонова, К. Ф. Катушева.

Пемалой - коммунистий деган гIоазлахар дерригача эскара партийни организацеи секретарий совещанеца КПСС Центральни Комитето зайтача моаршалла. Ту документа тlа дакъха мах бахь Советий Мехка дерригача тlемаюша эскаре уча гIулакхий, Советски Союза Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева кулг надаьча моаршал тlа белгалдаьд Герзашпарча Низашка беча партийно-политически балха актуальни проблемаша хетаяь СССР оборона министра Советски Союза Маршала А. А. Гречкоа Советски Эскара Пема-Форда Флотен Керттера политически управленне начальника эскара жларала. А. А. Епишеи яьча докладашка.

Дерригача эскара партийни организацеи секретарий совещане чlоагlга деган айденна а болаш Гlалгlайн КПСС Центральни Комитетага дохьийта письмо.

(ТАСС).

ЧССР. Мадагтара дош да «СССР—Малхбузен Европа» дуьгем халхъашта юкъера транзитни газопровода трасса тIара балхана. Ер шу чакхдаллалг чехословацки участке шоай болх дIабозабергба шассейх распределительни станце, шолгга йистедоахаргда Прагана кIал халача Коуржине низ бола компрессорни станци хьалгIара балхаш.

СУРТА ТIА: Коуржинерчъ компрессорни станце оборудование монтаж еш латт.

ЧТК—ТАСС сурт.

ДОГ МАЙРА КIАНТ

«Веза Махьмада Махьмуд!
Сона чIоагIа хозахет Дальхи хала ха тIаэттача хана деана доаши шоай са па ехделни къизача моастагIчох лийта салтий лагабехача.
Сона дагабоагIа 1941 шера октябре Таганрога юкъе лаьтта бирса тIом. Ас доккхаз ду фашистски десант хIалакъяча эскадрона доццой кьонахчаьл.
БIухошца доккхал а дора дарца а лоархIар хьо сайна бола командирашца, Махьмуд. Цар урагаттадора наьха деган, тешаера вай котдаргхIоларг, советски халъ эшаде могаргдона яьз на хиларах.

Авиаце Маршал Советски Союза Турпал
С. КРАСОВСКИЙ.

«Сона цхьана тIом тIа лаьтта веза доттагIа Махьмуд!
Сона дагадоагIа командни пункта тийнача балха тIехьашкахьара тIайоагIаш хинна «Адольф Гитлер» яхача дивизионера эсесовски группа хьа доццонна кIалакъеь. Цу хана хьо воха па воханн а хьаькъал долаш а хиннаеларе, тамаи ер-кх Iа дайта письмо дешш а хьога яздеш а са тIатIаьхьехьолаларе. Iа кIалхарбахкар командни пункте мел хиннарашца. Из бахьан долаш хьа кулг яьзпар цига хиннача авиаце инарала С. А. Красовскеч.

31-ча стрелковни дивизе штаба хинна начальник полковник П. КОЧЕТКОВ.

ТУРЕЦКИ деанонца лаьтта 31-гIа стрелковни дивизи 1941 шера Къубгебехьи фронте Таганрога юкъе моастагIа хозаетташ яр. Дукха техника а пах а хIалакIбеш Къубгасеца Кавказе кхача тIерташ я немецки генерал Клейста танкови группа.

Фашистана цкъа санна дукххаза а юкъекхувзар Европе тIом бе ча хана шоай Iомаелар — тыле десант чухIитIитIа.

ХIанз а из дир цар.

Дивизе штаба начальник хиннера полковника П. И. Кочетков дух душ.

— Со дивизе командни пункте вар, цига хьакхъалчавар авиаце инарал-лейтенант (хIанз Маршал) — С. А. Красовски а. Садовни латтар. Тхона аьтта оагIоарахьа хьажжий кха дар. Том геттара сихбеннача хана унзара хоам кхалъар бIаь гартача автомагIрчкан - эсесовщина тIехьашкарча командни пункта то беш латт аьнна. УйIа е ха яцар, дер сиха де дезаш дар.

Сиха хьакIийхар из эскадрона командир. Говра тIа а вагIан хьакхъчар Махьмуд.

— Хамсоев, бIаргагой хьона?, — го беш даттача моастагIчоь оагIоарахьа кулг дIахьехкар аз.

— БIаргагу.

— Кхы хье ца луш моастагIа воха а вай оборона лаца!

— Кхоачашдергда!

«Красний кавалерист на фронтев» яхача газета болхлочо покхагIбаьча политрука П. Давыденкое с Хамхоеншан атаке болх хьакха корреспондене тIа яздаь:

«Хамсоев хьаьха воагIар.

ЦIаьхха дагалехар де дезар — аьле чу гIолла десанта тIехьашкарча тIа а пена цIаьхха атака елга.

— Хьажжалш, немций бIаргагIашцIъам тоха ма кхоабаIталаш! Кадай хилалаш! — аьлар энсаро.

Гуча па йоалаш кхача ' езача дIакъалъар эскадрон. Аьле аьтта оагIув гопрашт атта хьатIайбоалагIурдолаш яр, тIаккха этаже а сидагта бетта йIан яр.

— Атаке гIар-тата доацаш гIерда вай! — бIухошка а аьнна говра ког тобабир Хамхоева. Из ше латтачара дIаиккхар. ХьакхIаштта юкъе гIолла цIи яьлча санна сиха болхар хамхоевцан. Лейтенант массарел хьаьха вар. Дошлой бIарга а байна дов де болабелар немций. Бакъда, из тIехьадар хIанз. Туо айпир цхьанне. Хьаьхара фашист Iовеккар. Гитлеровски кIантIагIан ядь болабелар, бакъда, кIалхар-м боьлаш. Массанахьа а тIахьоачар царна ира тураш. Маре хьекха хьажжаш санна Iолегар фашистан. Хьаьта царех, цъьабIочар автоматаш Iо а ахайса кулгаш урагIдахийтар. Цхьаь цаI автоматчик кIалхарвалангар»...

Из деналг долча вай мехкахочун Наьсарен районе Лидерча Хамхоев Махьмада Махьмуд тIом тIа хиннача ханна пийсбенна цъьа оппозе хьога яц. Том болабелаьлаьхьа эскаре вахар Махьмуд. Цо дика чакхъьыккхар кавалерийски училище. Гитлеровски Германе тIом болабаьча хана лейтенанта чин долаш а доццой эскадрона командир волаш а вар из.

Нолге дикагIа йоархIаш хиннай лейтенанта М. М. Хамхоева эскадрон. ТIома ученешка дика лийнад цо. Хьаьта даим хьалхарчарца а хиннай.

Махьмудаца цхьана тIом тIа хиннача доттагIашен командирашен дувцамот, из сабаре а кIаьда а сат хиннан. Техника эксперт-дошло, из хиннав дисциплина йоллаш ший салташкара доагIар хьаделхин, шийтара цхьаькха куп доаца хIама бIарга па дайташ. Уж цун дика оамалан кхьаьта гучалъар фашистанца тIом бечъа хьалхарча деношше а.

«Лейтенант Хамхоев 1941 шера дена эскадрона командир ва. Цу гIулаьхха тIа из хьожаьваь тIом лаьттача хана стрелкови полкай дошлой разведчиний поводий дикагIа воза командир хилларах гарра. 1941 шера 10 октябре дена цахаддам тIом тIа латташ хьаьоагIача цо хьагойтад ше майра, денал долаш, дика кийчвенна командир вонтаг», аьнад кхача еннача тIома характеристика тIа.

ТIЕХЬ-ТIЕХЬАГIА бирса-тIа хулаш доагIар тIеман «Мертвая голова» яхача эсесовски дивизена денал долаш духьала латташ бар вай тIъаь цъьайтагIчу хеташ бирсаш диканне бIухой. Разведка даиккеи инбеа Ий хьажар духьа фуггагIа дьа а немций салте е апсар пленяллаве-весаш вар.

— Из гIулаьх лейтенанта дошлоттча тIадилла лаьрхIар аз, — яхаш аьзу Iа И. Кочетков. Кхы дийнаьха сон, Хамхоеви, штаба апсарашн моастагIа зуши, разведчикаша бахьа беза ниьк тохкаш хилар.

Цун тIехьагIа вIашагIъеллар кхъь группах латта разведдывательни отряд: хьалхарьер немце кардволаве неаш яр, вокхар — из операци Iалашъеш.

Декабрь бетта бийсанна М. М. Хамхоев керте лаьтта разведотряд операци чакхъяккха арадалар.

Дерриге а лаьрхIача тайпара чакхдоллаш латтар. МоастагIчоь гарахкалъабар разведчикаш. Цъьабакъда, немецки салтечо пIаьхха ракета кхссесар. Еррига ере сийрдаьккхар цо. Вай бIухой моастагIчоь гучабалар.

Цун тIехьагIа хиннар бакъдеш хала аз. Цхьаьна деш дугда вай цIаьхха а П. И. Кочеткона.

— Из санна дола хIама тIом тIа вора хургда аьлча тешаш хала да, — ялу по. Вай бIухоех ткерабенна хьалларга окона чура фашистан байдаьб. БIаргацIакъъам а тохалелъа кIалIалькъан вIъсалте. Гаьно шийна тIехьа текхаш бенгIа резведчикаш цъьатIакхачаьхьа ведда кIалхарволаш латтача цхьалгIча немцечоь гIакхаьчаь М. Хамсоев. Из хиннав унтер-апсар. Фортан юхье автомата бухь теха вожаьвь из Махьмуда. Ухаш бе денад тепча улла апсара тIехкар. Леташ боахкачарна тIакхьаьчача - яхьлагIча немцечо Махьмуда салтий накаш тIаьвха мIарта техаб пIендарашт тIа.

Тоха са доацаш лозаьвьча Махьмуда цхьан юкъа кхарарабалийтар шийна бе ваьлла унтер-апсар. Цхьаькъа, разведчикаш ХIатIакхьачача хургдар хиннa дIьнна хиннад: баьлача бийсан моастагIчоь кхарарабаьнаб.

— Еррига разведгруппа командни пункте юхьеча, — лIхо яьду П. С. Кочеткова, — М. Хамсоев атта возгарзоацача вьлиначаар: бийста бIарг, хIамат оттаеина юхьмарш, цунна бе дозалар ченцечун тIера ший тепча а тIехьа Iодьклхха тIехкар...

1942 шера февраль бетта шоайла вIашни кIалхоаст П. И. Кочеткови лейтенанта М. М. Хамхоеви. Полковник хьожаьвир стрелкови бригада командирала, цуь тIоатташ хьаьоагIача цо хьагойтад ше майра, денал долаш, дика кийчвенна командир вонтаг», аьнад кхача еннача тIома характеристика тIа.

ТIЕХЬ-ТIЕХЬАГIА бирса-тIа хулаш доагIар тIеман «Мертвая голова» яхача эсесовски дивизена денал долаш духьала латташ бар вай тIъаь цъьайтагIчу хеташ бирсаш диканне бIухой. Разведка даиккеи инбеа Ий хьажар духьа фуггагIа дьа а немций салте е апсар пленяллаве-весаш вар.

— Из гIулаьх лейтенанта дошлоттча тIадилла лаьрхIар аз, — яхаш аьзу Iа И. Кочеткова. Кхы дийнаьха сон, Хамхоеви, штаба апсарашн моастагIа зуши, разведчикаша бахьа беза ниьк тохкаш хилар.

Цун тIехьагIа вIашагIъеллар кхъь группах латта разведдывательни отряд: хьалхарьер немце кардволаве неаш яр, вокхар — из операци Iалашъеш.

Декабрь бетта бийсанна М. М. Хамхоев керте лаьтта разведотряд операци чакхъяккха арадалар.

Дерриге а лаьрхIача тайпара чакхдоллаш латтар. МоастагIчоь гарахкалъабар разведчикаш. Цъьабакъда, немецки салтечо пIаьхха ракета кхссесар. Еррига ере сийрдаьккхар цо. Вай бIухой моастагIчоь гучабалар.

Цун тIехьагIа хиннар бакъдеш хала аз. Цхьаьна деш дугда вай цIаьхха а П. И. Кочеткона.

— Из санна дола хIама тIом тIа вора хургда аьлча тешаш хала да, — ялу по. Вай бIухоех ткерабенна хьалларга окона чура фашистан байдаьб. БIаргацIакъъам а тохалелъа кIалIалькъан вIъсалте. Гаьно шийна тIехьа текхаш бенгIа резведчикаш цъьатIакхачаьхьа ведда кIалхарволаш латтача цхьалгIча немцечоь гIакхаьчаь М. Хамсоев. Из хиннав унтер-апсар. Фортан юхье автомата бухь теха вожаьвь из Махьмуда. Ухаш бе денад тепча улла апсара тIехкар. Леташ боахкачарна тIакхьаьчача - яхьлагIча немцечоь

Дlадахача шера тlехъхарча хана денз советски мехдьята Венгре экспорт елга «Дружба-2» яхача къьстача трубопроводага чакъдоахаш да. Хьахаш латта бедал чакъъьккхаря Саххаломбаттера комбlинее эксплуатаце хеъьеънкый ворда производственни моциностан. Уххаза хьалъьял хlара шера ехо миллион тонн мехдьята чакъдоаккхаргlола завод.

СУРТА ТlА: тlинило хьалъьча доккхий къьстага толамаш дарахарах социалистически къьлъегама кролектив ахха цlи енна болхой бригада, МТЙ—ТАСС сурт.

БРИГАДИР

Сабеггало йоалларе дlадолалу Гроженски района «Советская Россия» яхача колхоза тракторнокхаш леладелча бригада кулгалхочун Иерамлон Султана балха дlа. Нарад чакх мlалларге шиъ механизаторан болча вода из. Цу дийнахь де дезар хlаранена дlадовзийт, хьалхамка латта дехкарош къьлъадоат.

Цкъьйочуа хана фенташ цкъьязо дlоагlа бе а делле ка ца йоаларча тракториста новкъосташ де дезаш хуъ этгара торо йолдуча хана ехача трактора ремонт ешаш.

Ишшта хила а деза. Масседолча кlамах сакхувш, шиъ гlулахь дlа-ваза довзаш хlиъа дехкарийна ва кулгалхо.

Комсомуиста Иерамлова бригадера болх дика вlаштlехьбаькъкхоь. Иаl минот зехьа йоаш механизатораша. Болх цкъьа ларагl дlабаъьхаро, тlийна шlиа тlаюагlьяьча техниканна хlаране йоаьхо ярз новкъостаеш ду дика къоьхамаш дохк.

Лоашлача агротехническа хана дьза кийчнер гурахь алат Дlадуъ дакъа, заъь яьхар тlехдикача кана.

Этгара къьлъа шиlгара хьокхам гойта беза! Из я Иерамлова балха девиз. Бокъьонца духтlаоалаш Iомаьлй до ергига корт боазама техника. Ишшта Iомабу цо механизатораш а.

Соаьх ялат чуэцаш чана тоххорашта юкъе арадала канаш бlаргалайъро пулена. Тьаьна ца йоалиначаш цигга соцдайтар цо кlонача механизатора комбайн. Ше соцаъра бакъьонах кхетанзар комбайнер.

Хьалхарча дийнахь дерриге вlаштlехьа дар. Ялат оардан боаьа аппарат лергlа болх беш яр, хlаъьта хlанз цlаъьха фу хlлар... Бригадира дlахкетавир из хинначох.

Iуйрийна тхир диъле хуъ канаш, аппарату регулировка на йича ма кхин цlеъьаш ярлаш ца.

Из хъехам бицбалийташ кlонача механизатора. Цу тlехьарга хlара Iуйрийна боагlтача боарагlа вlаштlехьа вийсйора ялат оарда аппарат. Цаl ка пийслацар чана юкъе ойиг боаллам.

Из цхьа хlама мара дан. Массанlа пийсеннад уж санна зарш Иерамлов Султана итт шера бригадир волаш. Ший боллошкара цlенхаштга дlадех ю къьхьегама дисциплина телха ца яр, нахана кlаъьа, безаме а волаш. Iухна хов механизаторашца дувца. Хlъьта дагар оалаш даъьча кlамъьло ший гlулакх ду.

Юкъарча балха юкъе а доккха дакъа йоаш коммуниста Иерамлова. Политинформатор ва из.

Саг кхеташ тешаеш ду цо кlамъьл. Газета тlара е журнала тlара наха эшаш сакъьдаъьен йола статья ше пийшача из ювш, цу тlа дувцачох шийна хетар оаl. Цхьа молларгlа статья тlа юрта боахама ошатох хlама пийселча моттигерча фlеттаца ювлаш ювш, моттигерча хьлашка хьежка производстве юкъейоаьлае тоор хилча цох хьахургдоаьчох кхебу механизаторш.

Комсомольски юрта Совета депутат волча Иерамлов Султана дукха боах бу балача хlара ца йоа юрта боахама продукташ хьийеш. Хlанаге приемни пункте цхьа эзар совгlа килограмм шура а плачуенна цо. Из хуъ заданел дукхха дукхагlа.

Боахамерча масседолча гlулакхий бала кхоач колхоза партийн организаце заместитель, партком член волча Иерамлова.

Колхоза председателя и. Абдуселамова дувц:

— Шийтара кlоккам телаш докхийт толамаш дьхад Султана. Боахаме этгара дикагlйола бригада я цун яр. Цун колективе мел пар дисциплина йолаш, кхъьегам безаш ва. Царна тlа дилла моллагl гlулакх тешамеи сихен чанхдоаккх цар.

Ишшта барт болаш пийслаъьа питлетса ханал хьалха кхоачашъяра тlийна лакхара социалистически дехкарош кхоачашдара регина ниъаш тlадахийта къьхьегам я Иерамлов Султана бригада ух блъьстан деношка. Дьхад да де дезарш.

Республика заслуженни механизатора кулгалну коллектив дlа доагlлаш шиъ дехкарех.

Л. РУДСКИЙ.

ТОЛАМ—КЪАХЬЕГАМЦА БОАЛ

Наьъсаъен района доаркъашта юкъе яьржача социалистически яхье къьхьегIен «Назаровский» совхозе хьалхарен моттиг яьккхар дlадахача шера «Назаровский» совхоза доаркас Дзейтова Шабанире Доахаиа.

Дlадахача шера хlара кхоабача Iаттагара 2800 килограмм шура яккха дош делар цо. Хlъьта яьккхар — 2803 килограмм хlлар.

Доахаиа къьхьегама ницъ Казахстане болабелар.

1960 шера денз «Назаровский» совхозе къьхьегаш я Доахаи. Цу хана денз йоккха балха опыт Iойъйл пе, дика толамаш даха карагlа а дийнахь. Цунах тешал ву Сийлен грамоташ, В. И. Ленин нах бlинь шу дузача шера еннача Юбилейн медаль.

Пийслагlча питлетка кхоалагlча шера хьайбай продукци йоаккхиген кийчъьлаген ансамблеккхар дуъхьа хьайбай боахама боллйол Ергригосонни социалистически яхь йоаржяржаръ партен правительстван баь соцам дер тlара къоабаа а баь Дlадахача шерарчуъ кхы а лаккарlа дехкар тlаийлар Доахаи на ух шера. Хlара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхlача 3000 килограмм шура яккха дош деннад цо.

Уъх шера 19 етт лелабу цо. Хьалхарча шин бетта царех хlаранегара юкъера лаьрхlача 537 килограмм шура яьккхай. Социалистически дехкарех цу юкъа яккха еаш хиннъчуъ дуъхагlа я из.

Кхы а дуъхагlа я хlанз март бетта Доахаиа йоаккха шура.

Доахаиа къамаьл деш:

— Балха хьалаш а доахана фу а ихьатарга доллане а сецца дуъзадеина да цхьаи доаркас дуъхагlен дlа-ваза доаш доаьан бlехь, меца хуъ. Хlъьта со доахана да деза Iунал лалица цlайодаш. Аз ечя йоаьхонга хьежка шура а ду су доахана. Лоацца ьъьеч ший балха тlа тlа толам баккха безам болчо ха ца лоарlаш, ший балх безаш хьабе хоъша къьхьегга деза, — аьлар Дзейтова Доахаи.

Н. СМИРНОВ.

КЪАХЬЕГАМА СОВГlАТ

Производственна бокхха пайда боалаш гlулаех да кердача типах йолча турбех пайда ийбе болабар. Цу тайнара йолча 105 тонн турбех пайда ийлаб хьалхарча квартале. Бурув тохача авари ца хилийтара ультразвукови дефектоскопица хьеж бурилыи турбанка. Ийибеина кхоачамбоацар сихха дlадоаьхх. Бурув тохача дуъхагlа пайда ийбе болабаьб екъача чимическ реагентех, КССБ ихача конденсировани суъльфитспиртови барда. Цу гlулакхо а торо хуъийг пьячъхьалйкенна эзарал. соман кходе.

Карабулакски бурув тохара балхий управленне бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай бурувдетта мастер Редьков Николай Ваиньлович керте латтача бригада. Дуъхала пийсеу халонаш ша а ен хlаналъеъь кхоачашъяьий цо бурув тохара ах шера план. Уъх шера цо техад 1180 совгlа метр бурув. Из да бригада бурувдеттараша геолога дезача денна кийчдан къьхьегама совгlат. Бурув тохара хьалхарча къьа бетта задани тlехкхоачашъяьий, бурувдетта мастераш Д. И. Тонкогубов, А. К. Егоров, Ф. Д. Гайваронский; М. Ф. Трусов керте латтача бурувдетта бригадаша.

Квартальни план кхоачашъяра юкъе докхха дакъа льаьад бурувдеттараш ритмично болх бе Iомабаларо. Хlара бетта планан хlанал хьалха кхоачашъяьий, хlъьта из бакъан долаш тlехъ-тlабоагlа-ча бетта планан кхоачашъяра бокхха тешам а дика кхоачам а хиннай. Цу гlулакхо торо хуъийг бlарчача шера план кхоачашъе.

Паччаъьалкхен план кхоачашъяра дика новкъостал деш йола цхьаьква мероприяти а белгалъякха безам бе са. Из — инженерно-технически бодклой шоашой планан хlлар. Практика молъьеч, лаьрхlа уйла а яь отталъьа цу тайпара планаца производствера кхоачамбоацарап дlадахара тlагlерта къовсам доаттабе, къьхьегама овсарде лаккъе, скважинаш йоаьан бургув сихагlа детта, уж яхарга бода мах дохбе йиш хуъийтаеш хlлар.

Пятилетка кхоалагlча шера къьстча дика къьхьегаш ба Горячеводски бурув тохара балхий управленне бурувдеттараш. Хlанзлехьа уж шера къьхьарча квартала планал совгlа 246 метр бурув техад.

Цу управленне бурувдеттача бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалатташ я буровой начальник В. И. Мальхинн бурувдетта мастер А. А. Поспелови керте латта № 71 йолча буровой коллектив. Бурув тохара цхьаккха бутт дlабаъьхитабаш цо пячъхьалкхен план тlехкхоачаш па ен. Цудухьа уж шера хьалхарча къьа бетта задани дикка тlехкхоачаш а ен, планал совгlа по техад 260 метр бурув, хlъьта март бетта задани ханал пхи ди хьалха кхоачашъяьий цо. Планагlа лаьрхlачуа совгlа техад 150 метр бурув.

Къьхьегама оьсарле лакхъара кхъь бетта план 8,8 процент тlехъ кхоачашъяьий бригада бурувдеттараша. Хlъьта цхьан станокаца буъзза совгlа тlехкхоачашъяьий цар. Бетта цхьан станокаца тоха деза буруъ 277 метр йолча цо тохар 600 метр да.

Къьстча дика къьхьегарца белгалъьина ба бурувдеттараш Н. Исмаилов, Г. Коробейников, Ю. Пимичев, М. Дудуркаева, В. Бирюков, А. Ковтун, А. Висуатнов, къьхьегам. Цар массаза бурув тохара режим ийбе а лелаеш дика тlехкхоачашъо шоай сменин нормаш.

СУРТА ТlА: (аьрдохьара аьтъеъь) бурувдеттараш Н. Исмаилов, Г. Коробейников, Ю. Пимичев, А. Ковтун, А. Висултанов, Лаккъеъь — буровая.

И. ПЛИЕВА сурти текст.

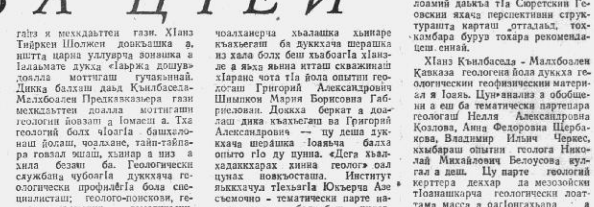

Ший декхараш дика довзаш

Старогрозненски бурувдеттараша дlадахача кхъь шера теха бурув 124261 метрга кхоачаш да, хlъьта цу яьъъа тохъьа а баь боаьх бе йоалалийтай 21 мелоин сдаважина, предприяте балансонни тlабена пайда — 2011 азар сом маьъа паччахьалкхен ружъка да. Вышкаи ерашъ хьалъьял 29 бурувой установка, уж хьалъьара дlайдаи хинна ха 22 денга кхоачаш хlеънъьаьий, духьа ха хьалха дозацаш 35—37 денга кхоачаш хиннъчара.

Уж толамаш дахар бальан дозаи «Грозиефть» объединенне «Дикагlйола бурув тохара бригада» яха сийлен цlи енна йоркl коллектива. Хlъьта бакъонаи бурувдеттараша яьъ лелаеш Ленина ордена кавалера М. И. Пономаренкон, Социалистически Яьъ Сагlйен вышкаи къьлъен бригадаи СССР мехдьята дозацаш промышленносте а дикагlчарех лаьрхlа ца, цlена денна хьалхарчоа 2000 сом, шолагlчоа 1000 сом ахъ-чаи совгlат.

Уж толамаш дахар вlаштlехьдарогlадар цар шоай бакъ дика бовзаш, кхъьегам ийбеа вlаштlехьбаккха хоаш, бурувдеттараш вышкаи къьлъеаи бригадаи СССР мехдьята дозацаш промышленносте а дикагlчарех лаьрхlа ца, цlена денна хьалхарчоа 2000 сом, шолагlчоа 1000 сом ахъчаи совгlат.

Уж толамаш дахар вlаштlехьдарогlадар цар шоай бакъ дика бовзаш, кхъьегам ийбеа вlаштlехьбаккха хоаш, бурувдеттараш вышкаи къьлъеаи бригадаи СССР мехдьята дозацаш промышленносте а дикагlчарех лаьрхlа ца, цlена денна хьалхарчоа 2000 сом, шолагlчоа 1000 сом ахъчаи совгlат.

Уж толамаш дахар бальан дозаи «Грозиефть» объединенне «Дикагlйола бурув тохара бригада» яха сийлен цlи енна йоркl коллектива. Хlъьта бакъонаи бурувдеттараша яьъ лелаеш Ленина ордена кавалера М. И. Пономаренкон, Социалистически Яьъ Сагlйен вышкаи къьлъеаи бригадаи СССР мехдьята дозацаш промышленносте а дикагlчарех лаьрхlа ца, цlена денна хьалхарчоа 2000 сом, шолагlчоа 1000 сом ахъчаи совгlат.

Уж толамаш дахар вlаштlехьдарогlадар цар шоай бакъ дика бовзаш, кхъьегам ийбеа вlаштlехьбаккха хоаш, бурувдеттараш вышкаи къьлъеаи бригадаи СССР мехдьята дозацаш промышленносте а дикагlчарех лаьрхlа ца, цlена денна хьалхарчоа 2000 сом, шолагlчоа 1000 сом ахъчаи совгlат.

Уж толамаш дахар бальан дозаи «Грозиефть» объединенне «Дикагlйола бурув тохара бригада» яха сийлен цlи енна йоркl коллектива. Хlъьта бакъонаи бурувдеттараша яьъ лелаеш Ленина ордена кавалера М. И. Пономаренкон, Социалистически Яьъ Сагlйен

Доазол дехьара

АРЕ КЕРДАЧА ПРАВИТЕЛЬСТВА СОСТАВ

КАИР, 28 март. (ТАСС). Указа хъаккхийнаб АРЕ президенти премьер-министри волчна Мустафа Салата вІашагІелларна Гарбийн Республика Египта кердача правительства состав.

Кердача кабинете вуь ва премьер-министра заместитель Абдель Кадер Хатем — культурин информацин дешаша, ишшта чурна гІулакхий министерстваца, а керте лаггта Махмуд Салем, цхьан хенан финансий, экономика, орахъара чу торговле министра пост. ДІальца Абдель Азиз Хигази, Абдель Азиз Камель — вуьн дешаша Премьер-министра заместителя Вакуфий (вуьн имуществе) министр.

Кердача кабинета министрашта юкъе ва хьакхаргІа хинна правительства 17 член, цу дакъе чурна гІулакхий министр Мухаммед Хасан Эль-Зайят, тІема министр Ахмед Исмаил Алиь, кхыбараш.

Кердача правительство информацие министралла эттав Мухаммед Мурад Галеб, хІинца культура министралла — Юсеф Эс-Сибаи ишшта Азеи Африкан халкъий солидарности организацие (ОСНАА) генерални секретарь.

Кабинета гІулакхашта волча паччахьалкхен министра пост ІДалъашай янарала Абдель Фаттах Абдаллас, хІинца шорала Ахмед Мухаммед Сабета — Іаламонан чурна торговлен министра, пост. Ибрагим Салем Мухаммедейн промышленности министралла эттах. Исмаил Фахми — туризма министралла.

ШВЕЙЦАРСКИ МИНИСТР: СССР-ца ТОРГОВЛИ ЛЕЛАЯР ГІОЙЛЕНАГІА ДА

28 марта Москве Сокольникашка болх ІДаболабаьб швейцарски станкой выставка.

Из хъаьлчаха вера Швейцаре къаман экономика департамента начальник (министр) Эрнест Вонгер. Ше из ардвоолача хана Швейцаркерча АПН корреспондента В. Котова дахьа хаттараша жоп делар г-на Вонгера.

— Фу ала йиш я хьа, г-лин министр, Швейцаренан Советски Союзан юкъерча торговле гІулакхан дегІаахара рауза хила мегарг воллаш да? Масала, 1968 шера дена шозза совгІа йоккха хиннай вай торговле обмен? Объем, хІьаьта швейцарски статистически даннегІа, йоккхуча цифра — 380 миллион швейцарски франкага ІДаккхаьчар иза ер совгІа. Вашш лелаеча ду ер торговле обмена Іогlахкет транзитни олпаг йолу, кхоалаг1ча мехканаш, керттерча дакъе, тха транзитни дулйеи халкъашта юкъерчеи фирмаша лелаю советски швейцарски товарни. Уь тайнарча наькъаца вай шин мехка гІулакха хьайийлаг керда рынкаш.

Цхьабакъа, Советски Союзан Швейцаренеи юкъерча торговли обмений дакъоза сериге торпашан ХІинца а лайла йийца яьлияш. ХІинца товарообмен шерьгаш керлача дозах1ошка ДІайолаяраш тІагІертта чакхдоаш гІулакхаш да. Бокъонца цу гІулакхех дархІа мегарг1йлаш я 1971 шера июне Швейцаре хинна йоккха советски промышленни выставка а ХІьаьта ишшта Москве Сокольнически парке ДІайолалуш йола швейцарски станкой выставка а.

Ший оагІонтахьара Швейцаре на довра СССР-е ухьча швейцарски товарах керттера дакъа доатташ йоаьа тха машиностроительни химически промышленности изделеш лоаттаьв ца Іеш, халкъа дуккагІа яьа товарш ІДаюха доккхера дакъе ихьана гІулакхаш лелаеларга а, хІьаьта цу гІулакха оаха тхоашта могаг а ху.

Ший оагІонтахьара промышленни сектере Швейцарера дозаха ший товари номенклатура кхы а дуккагІа шерьгІо гІерт СССР. Ишшта дика перспективаш хьла тарлера советски Іалама таз Швейцаре айтара а.

— Мишта доархІ Іа Швейцаренеи Советски Союзан юкъе кхарамалеш цхьана гІулакхаш лелладеш дешаех дакъа хургІойлча ерригача Европа юкъарча совещане юкъа еаьш йолча проблемаш дакъе дІахо цхьана гІулакхаш доагІотта?

— Сихха деггахаш долд вайна юкъера гІулакхаш торговле дакъе леладе Іаш. ТІа-тІа бокхагІча леарХІаме хул цхьана лелаеча экономически, промышленни Іилма-технически, гІулакхий хІинзаре концепци. Ишшта хет тхона, цу керда наькъо дуггеи халкъашта юкъе машаре дакъаза гІулакха аьтуьи бола фактор хьае йийн хулийтаргьа аьина. Уь гІулакха чоагІа хьаьтдолаш кьеж тхо ерригача Европа юкъара совещани кийчъара хІинз Хельсинке дувшаш латтача дешашка.

Шш-шогІа кдеташ да, цхьана лелаеу гІулакхаш чоагІара хьега кхъа из совещани хьалдача результаташка кхочачаргІоча ди хьатІаотташа тІекъадаха цІ доагІилга. Вай шин паччахьалкхен цхьана лех обмена кердача экономически формаех яьаш гІойле йолаш пайда эпара пиъ. ХІинзле а чакхъяьа йолаяй, цхьан оагІоранаш, СССР Министерий Совета Іилмаи техникан дешашта йолча Паччахьалкхен комитетан вокх оагІорахъара, швейцарски сахьатий промышленнеи, тайп - тайпанча йоккхача швейцарски машиностроительнин химически фирмаштен юкъе цхьана гІулакхаш лелладара хьакъехьа яь соглашенеш. Цхьана леладу уж гІулакхаш долда хІама чулоацаш йолча къаьстача соглашенеш ІДаХо да-хар дуьйа тхо тІекъадаха бешташка переговораш еш латт шинна а оагІонна хьашт долаш долча тайп - тайпанча доакъошка цхьана лелаеча гІулакхашта йола вІашагІьйина советско-швейцарски комиссе вІашагІйолара хьакъехьа.

(АПН).

КЪОНАЧА СПЕЦИАЛИСТИЙ ФОРУМ

Уьх деношка къонача специалистий конференци хилар Республикан совхозаш актови зале. Цига дакъа лоцаьш бар товароведаш, экономисташ, плановикаш, тІекай заведующеш. Гулбеннахар ладийІар Республикан правленне председателеа заместителеа нов, Шевченко яьча доклада.

Кооперацие дикагІа болча болхлой шерашш яьхар докладчикна морташкара торговле тоба. Къонача специалистана ІДеш долга гІулакхаш дийпар, кооперацие болхлоша хьаьхьанна латта деххарех дийпар.

Пренеех къамьяьш дир Урус-Мартанерча райпо ревизора нов, Умалатова, Грозненски райпо бухгалтера Висхаева Лизас, Шедковской райпо экономиста Заичкина Еленас, Сунженски райпо вокхгагІа волча товароведа Чапанов Руслана, Наурски мелта завода йоккхагІа йолча бухгалтера Зноба Верас. ВЛКСМ обкомо, госторговлеи потребкооперацеи профсоюза обкомо. Республикан республика кооперацие дикагІа болча болхлоша Сийлеи грамоташ елар. Парца юкъе да Аргунски горпо товаровед Хациев Сайт-Іали, Сунженски «Колпунмермага» экономист Алексеенко Надежда, Университалин - торговли база бухгалтер Джабраилов Кульсум, Наурски райпо товаровед Ибрагимова Соня, кхыбараш.

С. ВОРОНИН.

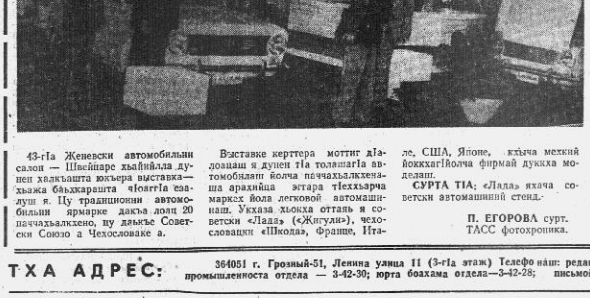

43-гІа Женевски автомобильни салон — Швейцаре хьайийлла дуьнен хьалхашта юкъера выставка — ІДьажа бІаьдкарашта тІоонгІа сеалаш я. Цу традицинонни автомобильни ярмарке дакъа долш 20 паччахьалкхено, цу дакъе Советски Союзо а Чехословаке а.

Выставке керттера мотинг ДІаДоанаш я дуьнен тІа толамагІа автомобилаш йолча паччахьалкхенаша архийца эттара тІекхъаьра маркех йола легковой автомашинаш. Укъаза хьокха оттаьв я советски «Лада» («Жигули»), чехословацки «Шкода», Франце, ІталиеаІ, США, Японе, кхыча мехкий йоккхагІойча фирмай дукхха моделаш.

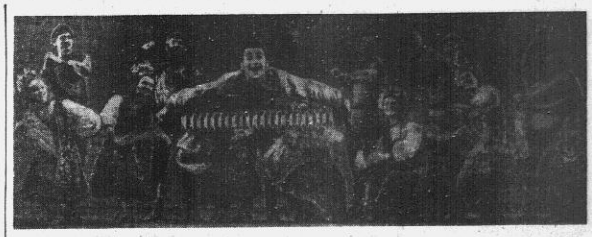

Ярославски моторни «завода культура Дворена «Волжанка» яхача халкъа хаахарий ансамбла концерташ массаза а сакъердаме хул.

Цу самодеятельни ансамбла коллектив ярославцашта яйза Іаш. Из дика йоаь москвичаштеи ленинградцаштеи, ряжанашта а Поволжья городашка бахаршта а. Наха чоагІа сакъердам эпаш хилар «Волжанка» яхача халкъа халхарий ансамбла концерташ доазол дезьа а — Финлянде, Словаки Румыне городашка.

Мысее тайпара хаахараш да ансамбла репертуаре — «Волжски бухь кІоажо тІа», «Лирически халхар», «Волжски догамаш», «КІабаседехьара иллюоларашш».

Ансамбла художественни балетмейстера Эдуара Хайкина оттадаь уж Евгений Агеева кулгаедача халкъа инструментий оркестро тІехьара анарашш а некхаш деш да.

Хіанз шийна мамогга социалистически мехий дикагІйола самодеятельни-коллективашша цхьана ше концёрт оттаьдёрдолча Венгерски Халкъа Республике яха кийчъуш к коллектив.

СУРТА ТІА: «Волжски бухь кІоажо тІа» яда халхар. Солист моторни завода инженер Крутков Владимир.

Б. САРАНЦЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ВАХАРА КИЙЧА ВА

Дешараш Іемаб, дуккагІа долча дахье, цІи хеза болча нахагара, йийю интервью еша. Оаха кепатохар интервью вІалла а вовзаш воанача сагагара ййца я.

Из ва молдагІа вола дешархо. ДикагІчарех а вац вогІчарех а вац. Юккъерчарех ва Зеленский Василий. Дешаш ва из № 1 йолча Карабулакски юкъерча школа итглагІча классе.

Бакъда, ухх интервью дешараша та новкъостал дергда школа шиъ дешархочоа луш долчох кхета, цо довлитарга дешараша ше санна кхы доацача, сакъердамеча, хІама дуккагІа довзара тІакхувш болча дешархой вахар. ХІаьта из берий уйлашца ла.

— Фу хьона школа деннар? Фуд хьогара школа дІадехар?

— Школа сона еннай кІезрга, дІахора сай вахар вІашгІехьакхкара мел шиъ эпаш йола эпанеш. Пуд совгІа школа сона хьийзаш, школёрга вашначуд тІекъаьга сай кхъьхьега наькъа тІа ваьлча, мишта хила веза а. ХІаьта школа согара дІадехар фуд, цунна аз ДІазлур фуд ваьлча, цох дувца ухха хургдан са. Школана аз ІДаденнар из за тхона, дешархоша карагІчуна дика гІулакхаш.

— Ваьхан хьо школе, е ваха Іомалуш хинназ?

— Со школе ваха Іомалуш хиннавац, ваханш хинназ, из бокъонца хІама кхъьхьега, хІама хьакхоллара вахар депе а. Бакъ да, сона хов школьни вахаро сайх фу доал гучча ца доаккхилга. Дика дешар, класеа а школа а общественни вахаро дакъа лаьар— из дош цхьа вахарах хІама тІакхьакхача шийх хьакха хинна наьха ухха кхы а чоагІъеш, наха гарга ноккхий хулаш чакхвала сага могарадолга. Хьаьта суна дІакъастаб бокхъалдолча, низ, денал долеи ресалеи баран кхоачебарбочча вахарах йола уйла. ХІаьта из геттара лоаръяме да. Хила везаший гар шийх бІубенна!

— Фу де бизам ба хьо нъьлначча, тишденнача сакъердамеча, хІама дуккагІа довзара тІакхувш болча дешархой вахар. ХІаьта из берий уйлашца ла.

— Дукхаза а тІахьажа везаш хургба ьлина хет сона се цу тишденнача учебникаш тІа. Цудухьа са книжкай шкафа чу шоай мотиг ІДалоацаргьа пар. Аз уж лелаДергда юкъерча школе ІомадалоДкердадахара, эйпаздари, хІама школах долча дагалоацаш кердоахарашш санна.

— ТІанниха миштa хургба хьа школовацара бувзам?

— Школе сай ййш йолча хана ухаргба со. Сай хинна школьни вахар дагадоха ихх ца Іеш, се школера дийша ваьлча дена школа ларбеш ма ваьлча, ненна ха, сайна хьайІа, се ийбаьча ненка ваьккха хьехархой ІДаргаго.

— Фу де лерхІ Іа школа яьккха ваьлча?

— Са эттара чоагІагІа бола безам ба авиатор хила. Сингалеи самолети чоагІа дукха езаш ва со эаймита воачча хана дена. Цудухьа хьо со самолет а сингале а шоай доалаьъа йолча пилотех. ЧоагІа безам ба са дагалаттараш схоачашцилар. Хьаьта ух кхочачашцара до дезар фуд ьлча, иза да саго шиъ долеи хьалхашка отталь дежар кхоачашцара тІабергабар.

— Мелле хьона духха веза Іимахо? Фу бахьан долаш везаненан хьона из?

— Сайна безабеннача Іилмашташ юкъе эгтара хьамсарйІа аз лоархІар Менделеев ва. Цун Іалаьмате йоккхача открыте мах бан а варвеан. Из санна гІулакх карагІдаьа йиш яц, цу ше оалаш хиннача таймаре, «кІаьхьагІаьна салолам корабеш» волча сага мара, «Салолам , ДІабарга — из хьона хьайна ба, кхъхьегамо дукхха хьона йола дар юхарга — из кхычарна ба», — яьхад цо.

Дукха ха йнсаш Васнле юкъера образовани хиларах йола аттестат хьажа. Школьни программа гІа Іомаде дезар Іомадаь да Іеш, ший знанеш кхы а кІоарьо цо. ХІаьта цох мала хургба — авиатор е инженер-химик — из хьахьокхарга хано. Бакъда, из дац керттердар. Керттердар да школа кхеьаьр вэха кийча вола сар хІар.

М. ФРОЛОВ.

Спорта хоамаш

ФУТБОЛ

Чакхъьлинай футболах йола Нохч-ІЛлигІайчен Іан чемпионат. Пхеххьарча зовзарашка вІашагІкийпар Нохч-ІЛлигІай паччахьалкхен университен «Гинргозненфть» институтен командаш. Счет 4:1 йолаш коббалзар ситуацие, хІьаьта парех хилар республика чемпионан а. «Гингозненфть» командаш шоллагІа мотиг яьккхар. Кхоалагlен йиъалагlен мотиггаш шоайла кхъьсаш яр Грозненски «Локомотив» Аргунски АКСМ командеи. 2:0 йолаш котало яьккха машиналькъалой кхоалагІча мотиггге ба.

А. АЛИЕВ.

Грозне 24-ча марте денз чакхбоккхаш я традицинонни декъалой футболь ин турнир. Турнире хьакъа лоацаш йола командаш шин группана йийккай. «А» группе денз «Надежда» цІи йола РСФСР вІашагІтехьа. Бревана, Краснодара, Пальчика. Грозне бер спортивни школай командаш. ХІьаьта «Б» группе — «Юность» цІи йола вІашагІтехьа РСФСР моагІа. Московски облнно, Ростова, Орджоникидзе берий спортивни школай командаш. Цу группе лоазаш ба «Терека» кагнрхой а.

ХІанз чакхдоалаш латт группашкара вІашагІкІетараш. «А» группе кхычарех дикагІа лоза «Надежда», цо 6 очко аьккхай. 3 очко яьккха грозненски берий спортивни школа командаш кхоалагІча мотиггге я. «Б» группе а хьалхарча мотиггге я «Юность» РСФСР вІашагІтехьа команда, пхьаккха очко яьккхаш «Терека» кагнрхоша.

Группашкара вІашагІкІетараш чакхдьашначуьл тІехьагІа шиъ-шиъ группашка цхьатарра мотиггаш яьха мІамадан шоайла лоазарьл. Цу вІашагІкетараш кхоалетарга кхоалетарга 31-ча марте чакхйоазлча турнире котлыина командаш.

С. ШОВХАЛОВ.

ШАХМАТАШ

ХІанз чакхъьлинача республика шахматни чемпионата атфинале лоазаль яланза йиеа Х.-М. Омаеиен А. Напаеиен парти пхьаккха а я кор па волаш чакхъьлиай. Цу тайпара, хьалхара йиъ мотиг йийккар шкипа очко йолча Х.-М. Омаева, Х. Ведишева, Л. Мельхумина, О. Шмойлова. ХІаьта тхеалагІен яьхдагІен мотиггаш йьлай хІаранера 4,5 очко йолча Г. Гордиенкоси А. Пашеиен.

Уж яххе а шахматист данга лоацаш хургба республика финальни яьхашка. Цига иштта лоазаш хургба спорта мастераш В. Дороднчеи, Г. Мошиеи, А. Чемпион, Нохч-ІЛлигІайчен чемпион Ахит.

В. ЛАНСКОЙ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

СалоІама лаьрхІа

Кердача сезонах хургІойча туристически маршруташ план оттаьв яьнна республикански экскурсионни бюро. Уьх шера вай республика тайп-тайпарча мотиггашка, Кьилбасеча Кавказа курроратшка салаІа боагІарбга СССР массайочча мийнгашкара эзараш къьхьегамхой.

Веданн района хозаЬ мотиггге лерда туристски халъый, Дика кийчъяь я цуьн помещеннеи, волейбольни, баскетбольни, къьлоаьча ловзарий площадкаш я гонаьъа.

Кастта болх бе йоллаургьа № 47, 359 йола маршруташ. Грозный — Надьчик — Пятигорск — Кисловодск — Орджоникидзе — Грозный. Республикан туристски маршруташ.

ХІанз республикански туристически базе экскурсанташа ДІаъьа ухархбола инструкторащ кийчбеш ба.

Б. ЭСМУРЗИЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

31 март

В. И. Ленина цІеграІа культура Дворец. 11.00. «Мальшок» яха берий кинотеатр хургда болх бешш. «Гайдар — сона дукха веза! Волжоихох яха кинофестиваль. 12.00. «Кремлевски пена юхь отта» яха книжка» довзар. 17.00. «Глобус» яьй мукъьча дел кинолекторий. «Механизмен контингенташкеи ІДолаь яха киноальманах. 19.00. «Тха завода кагийнах» яха тематически сайре.

Химикий культура Дворец. 13.00. «Бригантина» яха клуб. Советски боздохоях А. М. Горький йола беседа. «Венгерски халкъа республика» яхача книжни выставкина юхе. Венгри фашистски «Аккорд» яхача вокально-инструментальни ансамблеи художественни агитбригадаи концерт.

Н. К. Крупске цІеграІа культура Дворец. 10.00. «Черемыш — турпала вошаз яха беседа. 16.00—20.00. «Машинописьхой сийлеи музей хургьа йийлла».

«Красный молот» завода культура Ціа. 17.00. Сомий бешамаш лелаяра факультета заняти. 17.00. «Венгре цІей» яхача книжни выставкина юхе. Венгри фашистски ГІаьрахоех мукъьяьккха 28 шу дизара хетадаь тематически кино хьокхарца.

Пролетбата цІеграІа культура Ціа. 12.00. Болх беш хургьа «Ордёнок» яха берий кинотеатр. 14.00. Пролетбата цІеграІча ДК берий театрий театра «Колобок, погиал пхьагал, бергІал» яха спектакль.

НГИПЗ клуб. 16.00. «Хозячун дуьнен тІа» яха кинолекторий. «Лондонски концерт» яха фильм.

1 апрель

В. И. Ленина цІеграІа культура Дворец. 10.00. Кино дезарий клуб. «Пингвин» яха клуб. Мисовскаш, довзарашш. 12.00. Болх беш хургьа «Орденок» яха берий кинотеатр. 16.00. «БІаьстен дегаІгІо» яха лаьхерча классий дешархой бал.

«Красный молот» завода культура Ціа. 10.00. Фаьлателистий кружока заняти.

Телевиденн

31 март

15.20 — Дешархой канникулаш болча деношка. «Тахан маневрш» яха телефильм. 16.20—Бесбола телевиденн. СССР халкъа артистка И. Колпаковой хаарахарш. 17.00 — Бесбола телевиденн. «Хьайийй дуьнен чу». 18.20 — Кердлараш. 18.20 — «Нлаь-Тэ». 19.00 — «Хз». Информацинонни программа. 19.25 — Бесбола телевиденн. Хоккей болх дуьнен чемпионат хьаьлар. СССР — ФРГ. Ленина цІеграІча стадионе Центральни спорта Дворовеиза трансляци. 22.45 — Бесбола телевиденн. Хоккей болх дуьнен чемпионат. СССР — Польши. Кхоалагlча период. Интервьюча — кердлараш, передачай программа.

1 апрель
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05—Берийча болх Іуйлайнера гимнастика. 9.20 — Кердлараш. 9.30 — Бесбола телевиденн. Дешархоша, «Будильник». 10.00 — Советски Эскимо Флотен бІузштта лаьрхІа. 10.30 — Музыкальни кинот. 11.00 — «Татан — геолога Дин». СССР геологе министрица А. В. Сидоренкос ду къамьяьл. 11.15 — Геодогий заьнеи оттадаь концерт. 12.00 «Сурхан». 13.00 — «Художественни фильм. 14.25 — Бесбола телевиденн. Мультфильмий программа. 15.00 — Бесбола телевиденн. «Кинонимъеранй клуб». 15.55 — Бесбола телевиденн. Хоккей болх дуьнен чемпионат. Польше — Швеци. 18.15. — КПСС XXIV съезд хьина. 2 ну дуьнен денга. «Терте курсагІаш». 19.30 — Советски кино концерт. 20.45 — Бесбола телевиденн. А. П. Чехова дувцаяре оттадаь художественни фильм. 21.00 — «Хз». Информацинонни программа. 21.30 — «Юрий Завалский» яха телевизионна документальни фильм. 22.35 — Спортивни ширий новосташ. 23.05 — Кердлараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

14.30 — Дешархой канникулаш болча деношка. «Дайна сиюш» яха фильм-спектакль. Шолдагlа серя.

Радио

31 март

6.30 — «Юртара вахарь» (нохчи меттала). 6.40 — Хоккаш. 6.55 — Хаттарах лаьца. 7.20 — «Грозненски рабочий». «Комсомольское племя» газетин обзор. 7.30 — Сегодня газета обзор. 8.05 — «Молла мохьар дуалаче хана» яха инсценировани дуьнен (ГІлаГІай меттала). 14.00 — Литературни беседа (ГІлаГІай меттала). 14.20 — «Хьона» (орсий меттала). 14.45 — «Уьх лоарХІамера шера дика хьукъьча нухъара тІекъа комнасташа лоатгабу къьнсаш» (орсий дептала). 15.15 — «Цо сийтан» (ГІлаГІай меттала). 15.35 — «Литературни

Нохч - ІЛлигІайче» яха радиовыпуск (орсий меттала).

1 апрель

7.15 — «Грозненский рабочий» газете обзор. 7.15 — Ленинан некъъ газете обзор. 7.25 — Комсомол. 8.25 — Шоайла дукха езаш ашарца. 13.15 — «Хьона ТІеЗьаьс» (нохчи меттала). 15.35 — Геологех йола радиокомпозиции (орсий меттала). 15.50 — Геологаша оттадаь концерт. (орсий меттала). 16.20 — Сакъердамеча талгІа-тІаьн яха радиокомпозиции (нохчи меттала). 16.40 — Школьни глобус (орсий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике ГІоллеп Грозней хувцалуш морхаш в йолаш йолчаь а доаллаш, ІуйрИна дохк а доаллаш, малхбоалехьара сеаьхкаш 0—4 мотиг чоагІа муз а хьехкаш ха хилеп фегара температура республике гІоолла 8—12. Грозне 9—11 градус. Йовхаа йолаш хилеп гарлу. Кхоалча денз 4 аирене ДкаччаДа хувцалуш морхаш в йолаш, цхьаьгlабелча мотиггашка дохк а доаллаш, къьлба-малхбоалехьара сеаьхкаш 3—7 мотиг чоагІа муз а хьехкаш ха хила я фегара температура Грозне 3 градус шеллагара 2 градус йовхаа кхоачаш, деношка 8—13 градус йовхаа йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина улица 11 (3-гІа этаж) Телефо наш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни захарен культуран отделий—3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

Газет арадуьзна шинаеи, ерш, шоаттан дешнна.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3.44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30, отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60.-71.

СФ02085. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Ревалюце проспект 7/84. Типография изз-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 3148.